

ฝุ่นซิลิกาจากกระบวนการผลิตเซรามิก เป็นปัจจัยอันตรายทางด้านเคมีที่สำคัญในสภาพแวดล้อมการทำงาน ทำให้เกิดการผิดปกติในระบบทางเดินหายใจ พฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากฝุ่นในการทำงานจึงมีความจำเป็น การวิจัยเชิงพรรณนาหาความสัมพันธ์ครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาการรับรู้ภาวะเสี่ยงอันตรายจากฝุ่น พฤติกรรมการป้องกัน และความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ภาวะเสี่ยงอันตรายจากฝุ่นและพฤติกรรมการป้องกันของพนักงานโรงงานเซรามิก กลุ่มตัวอย่างเป็นพนักงานในกระบวนการผลิตเซรามิก โรงงานเซรามิกขนาดใหญ่ จังหวัดลำปาง จำนวน 412 คน คัดเลือกแบบเจาะจงตามคุณสมบัติที่กำหนด ทำการรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนกันยายน ถึงเดือนตุลาคม พ.ศ. 2550 เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามแนวคิดของ สจ๊วต-เทลเลอร์ และเชอร์รี่ (Stewart-Taylor & Cherrie, 1998) และแนวทางการป้องกันฝุ่นซิลิกาของสมาคมความปลอดภัยและอาชีวอนามัยของสหรัฐอเมริกา (Occupational Safety & Health Administration [OSHA], 2002) แบบสัมภาษณ์ดังกล่าวได้ผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน ค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหาของแบบสัมภาษณ์เท่ากับ 0.93 ทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสัมภาษณ์ ได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ในระดับที่ยอมรับได้ (0.71-0.87) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา และทดสอบความสัมพันธ์โดยใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบสเปียร์แมน

ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 84.22 มีการรับรู้ภาวะเสี่ยงอันตรายจากฝุ่นโดยรวมในระดับสูง การรับรู้ภาวะเสี่ยงอันตรายจากฝุ่นรายด้าน คือ ความรู้เกี่ยวกับอันตรายต่อสุขภาพจากการสัมผัสฝุ่น ความตระหนักถึงวิธีป้องกันการสัมผัสฝุ่น และการรับรู้เกี่ยวกับสาเหตุที่ก่อให้เกิดฝุ่นมีการรับรู้อยู่ในระดับสูงเช่นกัน (ร้อยละ 67-85) ส่วนพฤติกรรมการป้องกัน พบว่า กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 82.75 มีพฤติกรรมการป้องกันโดยรวมในระดับปานกลาง สำหรับพฤติกรรมการป้องกันรายด้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 74.27 มีวิธีปฏิบัติในการทำงานอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล พบว่า อยู่ในระดับสูงร้อยละ 58.25 นอกจากนี้ยังพบว่า การรับรู้ภาวะเสี่ยงอันตรายจากฝุ่น โดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำมากกับพฤติกรรมการป้องกัน โดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r_s = .20, p < .01$) และการรับรู้ภาวะเสี่ยงอันตรายจากฝุ่นรายด้านยังมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำมากกับพฤติกรรมการป้องกัน โดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r_s = .09, r_s = .10, p < .05$ และ $r_s = .26, p < .01$)

ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า พยาบาลอาชีวอนามัยรวมทั้งทีมสุขภาพที่เกี่ยวข้องควรสร้างความตระหนักในการทำงานที่ปลอดภัย และส่งเสริมให้พนักงานโรงงานเซรามิก มีพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากฝุ่น โดยเน้นวิธีปฏิบัติในการทำงานที่ถูกต้อง ร่วมกับการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลขณะทำงานอย่างสม่ำเสมอ เพื่อลดความเสี่ยงจากการสัมผัสฝุ่นในการทำงาน เสริมสร้างการทำงานที่ปลอดภัยในพนักงานกลุ่มเสี่ยง

Silica dust in the ceramic production process is a significant chemical hazard in the workplace contributing to respiratory problems. Protection behaviors from the hazards of dust are thus vital. This correlational descriptive study was designed to describe dust hazard risk perception, protection behaviors, and to examine the association between dust hazard risk perception and protection behaviors among ceramic factory workers. The purposive sample was 412 workers working in the production line of a large ceramic factory, Lampung province. Data collection was conducted during September to October, 2007. The research instrument was an interview form modified from that developed by Stewart-Taylor & Cherrie (1998) and Occupational Safety & Health Administration [OSHA] guidelines (2002). This interview form was confirmed by five experts and received a content validity index of 0.93. The reliability of the interview form was tested using the Cronbach's alpha coefficient, and its value was at an acceptable level (0.71-0.87). Data analysis was performed using descriptive statistics and Spearman Rank correlation coefficient.

The major results revealed that 84.22% of the study sample had overall dust hazard risk perception at a high level. The aspect of dust hazard risk perception including knowledge of health hazard from dust exposure, awareness of dust exposure prevention, and cause of dust were also reported at a high level (67-85%). Regarding protection behaviors, 82.75% of the study sample had overall protection behaviors at a moderate level. Regarding each aspect of protection behaviors, 74.27% of the study sample had work practice at a moderate level while 58.25% of the sample had personal protective equipment use at a high level. In addition, it was found that overall dust hazard risk perception was positively significant relationship with overall protection behavior at a low level ($r_s = .20, p < .01$). Each aspect of dust hazard risk perception was also found to be positively significant relationship with overall protection behavior at a low level ($r_s = .09, r_s = .10, p < .05$ and $r_s = .26, p < .01$).

The findings of this study indicate that occupational health nurses and related health personnel should raise awareness of safety at work as well as promote protection behavior from dust hazard among ceramic workers. Such protection behaviors should emphasize work practice along with regular use of personal protective equipment. This is anticipated to reduce the risk of dust exposure and create safety at work among high risk workers.